

לקבל החלטות באחריות

<<<< מהלך הפעילות

| מטרת היחידה

- < לבחון את האסטרטגיה על פיה אנו מקבלים החלטות.
- < להכיר בחשיבות קבלת החלטות באופן מושכל.
- < לעמוד על הזיקה שבין קבלת החלטות ללקיחת אחריות
- < לרכוש כלים לביצוע מיטבי של תהליכי קבלת החלטות והתמודדות עם תוצאותיהן

Ⓜ 5 דק'

| פתיחה: סיפור ודיון, מליאה

המורה קוראת לבנות את הסיפור "מי ינצח במשחק" (נספח 1) המתאר כיצד הרבי עודד ילד לקחת אחריות על חייו ולהיות פעיל בהם.

| שאלות לדיון

- < מהי כוונת הרבי "להיות שחקן" ו"להיות אוהד" לדעתכן?
- < מהם היתרונות והחסרונות בלהיות שחקן - השולט במשחק החיים ובלהיות אוהד?
- < מה קל יותר ומה כדאי יותר? מדוע?
- < האם יש הבדל בין יהודי לגוי במחוייבות להוביל את חייו?
- < מהם הכוחות והחוזקים שמסייעים בקבלת החלטות וניהול החיים בצורה נכונה?

| מסקנות

הבחירה ב"להיות שחקן" דורשת מאיתנו לקיחת אחריות. מצד שני השחקן יכול לקבוע את התוצאה ולהשפיע עליה. האוהד לא עמל אך גם צריך להשלים עם התנהלות המשחק, ללא יכולת השפעה. ליהודי יש את המחוייבות להוביל את עצמו ואת העולם כולו למימוש הכוונה האלוקית וכיון שכך אינו יכול "לשבת על הגדר". יכולת הבחירה נתנה לנו מתוך כוונה שנבחר. נכונה. התורה מנווטת את חייו והצמדות להוראותיה ודעתה היא מפתח להצלחה.

| גוף השיעור

Ⓜ 5 דק'

| פעילות 1: חיבור אישי לנושא, יחידני

המורה מחלקת שאלונים (נספח 2) כל בת עונה על השאלון באופן אישי. לאחר מכן המורה כותבת על הלוח מפתח לניקוד. לא נכון לגבי - 0, לפעמים נכון - 1, לעיתים קרובות נכון - 2, כמעט תמיד נכון - 3 המורה מחלקת לכל תלמידה את דף סגנונות מקבלי ההחלטה (נספח 3) כל תלמידה מאתרת את הטיפוס שלדעתה מגדיר אותה בצורה הטובה ביותר.

Ⓜ 13 דק'

| פעילות 2: סיווג והגדרת אסטרטגיות החלטה, בצוות

המורה מבקשת מהבנות (מומלץ בזוגות או קבוצות) לסווג את הטיפוסים לארבע קבוצות - אסטרטגיות בתהליך קבלת החלטות. יחד עם הבנות המורה מגדירה שם לכל קבוצה ומסבירה את אפיוני האסטרטגיה:א) עירנות ודריכות מפוקחת ב) שטחיות ג) תגובת לחץ ד) השתמטות.

| הגדרה דידיקטית

אני מודעת ליכולות שלי להחליט, ובוחרת לקבל החלטות בצורה נכונה.

| הרחבת ההגדרה הדידיקטית

אני מודעת ליכולות שלי להחליט קבלתי את כוח הבחירה, מוח ומידות. נשתמש בהם בבחירת אסטרטגיה נכונה בקבלת החלטות. הערכה נכונה של כוחותיי וביטחון בהם יסייעו לי להיות שלמה עם ההחלטה. **ובוחרת לקבל החלטות** להיות המנווטת את חיי, ולא לתת לגורמים חיצוניים להובילם. ההחלטה שלא להחליט תהיה מודעת ואשא בתוצאות לכך. **בצורה נכונה** שבה המוח שולט על הלב ומפקח עליו. בקבלת ההחלטה אבחן מהו הרצון האמיתי ומהו פיתוי רגעי, אאסוף מידע רלוונטי, אשקול רווחים מול הפסדים בכל אפשרות, אנסה לאמוד את תוצאות ההחלטה, אתייעץ עם משפיעה בקבלת החלטות משמעותיות.

חלוקה אפשרית:

קבוצה א': משולם המושלם, יוני הגיוני
קבוצה ב': ורד יוצאת למרד, טובה הילדה הטובה
קבוצה ג': אמיר המהיר, משה חשה, ניצה אינטואיציה
קבוצה ד': נטע רולטה, אהרון ברגע האחרון, דן הפחדן, עודד המתנדנד, אסתר ירוק יותר, גילי אתה תגיד לי, הושע לא יודע

הסברי האסטרטגיות:

< עירנות ודריכות מפוקחת
לטיפוס העירני ובעל הדריכות המפוכחת מיומנות בהערכת המטרות, יצירת אפשרויות, איסוף עובדות, צפי של תוצאות אפשריות פיתוח אסטרטגיות ליישום ובדיקה מחדש של כל התהליך.
< שטחיות ושאננות
לטיפוס השטחי והשאנן נטייה אישית לבחור ללא קונפליקט: ללכת בעקבות אחרים, או לבחור ללא שיקול עצמי.
< תגובת לחץ
לטיפוסים בעלי תגובת לחץ נטייה אישית לפאניקה כאשר נאלצים לקבל החלטה.
במצבים שהם צריכים להחליט הם יחושו היסוס, הרגשת לחץ, נטייה לבחור אפשרויות לא מתאימות או לקבל החלטות חפזות.
< השתמטות
להעביר הלאה - הנטייה להשאיר החלטות בידי אחרים ולהימנע מלקבל אחריות על החלטות.
לדחות - הנטייה לדחות קבלת החלטות או בדחייה למועד מאוחר יותר, או בהשהיית אין סוף.
הימנעות מתגוננות - הנטייה להרגיש לא נוח עם קבלת החלטות ולהימנע מלהחליט ככל האפשר.

המורה אומרת לבנות את חלוקת השאלות לאסטרטגיות

עירנות - 2, 7, 10, 14, 17, 21

שאננות - 4, 6, 18, 20, 23, 24

תגובת לחץ - 5, 9, 12, 13, 16, 19

השתמטות :

להעביר הלאה - 8, 22

לדחות - 3, 11

הימנעות מתגוננות - 1, 15

5 דקות

שאלות לדיון

- < האם היה לכן קושי להחליט איזה טיפוס אתן?
 < האם אנחנו טיפוס אחד בלבד?
 < לאיזה סוג טיפוסים קל יותר בטווח הקצר, ולאילו בטווח הארוך?
 < האם אופן קבלת ההחלטה תלוי גם בסוג ההחלטה (למשל שטחיות ושאלנות כאשר זו החלטה זניחה או תגובת לחץ כאשר זו החלטה שיש בה אחריות כבדה)
 < אילו קשיים מתעוררים אצל טיפוס עירני בקבלת החלטה זניחה או אצל טיפוס שאינו עירני בקבלת החלטה משמעותית?
 < האם לפעמים אנחנו מחליטים שלא להחליט? באילו סוגי החלטות?
 < מה ההבדל אם ההחלטה הזאת מודעת ומכוונת או שהיא נובעת מהדחקה ושאלנות
 < איזה טיפוס הוא מושלל בעיניך, ומדוע?

מסקנות

להחלטות זניחות ויומיומיות, כמו מה ללבוש וכדו' כדאי שנתייחס בשאלנות. מי שאף בהחלטות פשוטות מתקשה "לזרום" ומחליט בדריכות ועירנות, כל פעולה יומיומית ופשוטה גוזלת ממנו זמן ואנרגיה מיותרים. כאשר מדובר בהחלטה כבדת משקל או משתמשים באסטרטגיה הטבעית שלנו. הדבר החשוב הוא לקחת החלטה ולעמוד מאחוריה ולא לתת לגורמים חיצוניים להוביל את חיינו. לכן טיפוסים מקבוצת ההשתמטות אינם קבילים. גם כאשר מחליטים "שלא להחליט" ההחלטה תהיה מודעת ותישא באחריות. כדי להוביל את חיינו אי אפשר "לשבת על הגדר" אלא חייבים להיות שותפים פעילים ב"משחק", ולא "התוצאה" תקבע בלעדינו.

10 דק'

פעילות 3: הרחבת הדיון סימולציה / מליאה

המורה בוחרת 6 תלמידות שייצגו את ששת האסטרטגיות. היא מקריאה דילמות (נספח 4) וכל "טיפוס" צריך להגיב כיצד הוא יקבל את ההחלטה עפ"י האסטרטגיה שלו. לאחר מכן המורה מקריאה את התוצאה שהולידה ההחלטה. שוב - כל טיפוס מגיב לתוצאה לפי אפיון הדמות.

5 דק'

שאלות לדיון

- < לאלו תחושות מובילה אותנו תוצאה לא רצויה?
 < האם יש קשר בין סוג מקבל ההחלטה לאופן שבו הוא מתייחס לתוצאה?
 < מהם הגורמים להטלת אשמה על אחרים ולא לקיחת אחריות?
 < האם החלטה שהתבררה כשגויה תגרום לאדם לשנות את אסטרטגיית ההחלטות שלו?

הכנה ואביזרים

1. להדפיס את נספח 1 בעותק אחד
2. לשכפל נספח 2 כמספר התלמידות.
3. לשכפל נספח 3 כמספר התלמידות
4. מקרן ומחשב להקרנת המצגת - עפ"י בחירה (פעילות 4)
5. להדפיס בעותק אחד את נספח 4
6. להדפיס בעותק אחד את מספר 5

נספחים

1. סיפור מהרבי - "מי ינצח במשחק"
2. שאלון
3. סוגי טיפוסים
4. דילמות
5. סיפור - הנעל הקרועה

| מסקנות

תוצאה לא רצויה עלולה להוביל לריפיון ולהחליט להמנע מהאסטרטגיה בה קבלנו את ההחלטה. חשוב לא להכנס לדכדוך ולהלקאה עצמית אלא לחשוב כיצד אפשר לתקן להבא. טיפוסים כמו גילי אתה תגיד לי וטובה הילדה הטובה שלמעשה לא קיבלו את ההחלטה בעצמם לא מרגישים אחריות על התוצאות, ברגע האמת הם יתנערו מאחריות ויטיל אשמה. מי שמפחד לטעות כי חושש שטעות מעמידה את אישיותו באור שלילי מוכיח בעצם את ההיפך. לקיחת אחריות על החלטה שגויה והפקת הלקחים ממנה היא תעודת כבוד.

| פעילות 4: סיכום

2 דק'

המורה מספרת את סיפור הנעל הקרועה העוסק בחובה לקחת אחריות ולא להטיל אשמה על גורמים אחרים (נספח 5) או מראה את המצגת את התוצאה בהטלת אשמה מול תושיה ולקיחת אחריות ומסכמת את הדיון.

| מסקנות השיעור

האדם הוא סך בחירותיו בחיים. הוא נדרש להחליט אין-ספור פעמים ביום. בין טוב ורע, בין צעדים כאלו ואחרים, כיצד להגיב וכן החלטות זניחות הקשורות לחיי היום-יום. בסופו של דבר הוא זה שישא בתוצאות מעשיו ויהנה מפירות החלטותיו. הטלת אשמה על גורמים חיצוניים לא תשנה את מציאות חייו האישיים. לכן חשוב שנוביל את חיינו וננווטם בתבונה ושיקול דעת עצמאיים. במשפט אחד: אנחנו לא בוחרים איך לחיות אנחנו חיים את מה שבחרנו.